

تأثیر قابلیت‌های پویا، خلاقیت و قابلیت‌های نوآوری بر مزیت رقابتی و عملکرد شرکت (مورد مطالعه: بانک ملی استان تهران)

محمد زاده گرگانی^{۱*}، ندا زاده گرگانی^۲، فرشته علی مددی رستمی^۳، سید فخرالدین طاهرزاده موسویان^۴

چکیده

هدف پژوهش حاضر «تأثیر قابلیت‌های پویا، خلاقیت و قابلیت‌های نوآوری بر مزیت رقابتی و عملکرد شرکت «بانک ملی استان تهران می‌باشد. روش تحقیق مورد استفاده در این پژوهش از نوع توصیفی-پیمایشی می‌باشد این پژوهش از نظر هدف کاربردی است جامعه آماری پژوهش شامل کلیه مدیران ارشد (روسا و معاونین) و کارمندان بانک ملی استان تهران می‌باشد که براساس روش نمونه گیری تصادفی خوش‌ای و با استفاده از فرمول کوکران ۳۲۲ نفر به عنوان حجم نمونه پژوهش انتخاب شدند. روش‌های جمع آوری اطلاعات از طریق کتابخانه‌ای میدانی و پرسشنامه بوده است. برای تحلیل داده‌های پژوهش از آمار توصیفی و آمار استنباطی استفاده شد. از آزمون‌های توصیفی درصد، میانگین، انحراف معیار، واریانس و آزمون‌های استنباطی کولموگروف اسمیرنوف-آزمون تاتک نمونه‌ای، تحلیل عاملی تاییدی، و معادلات ساختاری با کمک نرم افزارهای اس‌پی‌اس و لیزرل استفاده شد. نتایج تحقیق نشان داد که خلاقیت بر قابلیت نوآوری، توانایی‌های پویا بر خلاقیت و قابلیت نوآوری، قابلیت نوآوری بر مزیت رقابتی و عملکرد شرکت، جهت گیری کارآفرینی بر قابلیت‌های پویا، جهت گیری کارآفرینی بر خلاقیت، قابلیت نوآوری، و مزیت رقابتی تاثیر مثبت و معناداری دارد. همچنین نتایج نشان داد که جهت گیری کارآفرینی بر قابلیت نوآوری و عملکرد شرکت، تاثیر مثبت و معنی داری ندارد. نتایج برآش مدل مفهومی می‌تواند برای بانک ملی استان تهران جهت افزایش قابلیت نوآوری مزیت رقابتی، عملکرد شرکت مورد استفاده قرار گیرد.

واژگان کلیدی: قابلیت پویا، قابلیت نوآوری، مزیت رقابتی، عملکرد شرکت، خلاقیت

^۱ کارشناسی ارشد مدیریت بازارگانی-دانشگاه آزاد اسلامی، بیوین زهرا، قزوین، mzdahgorgan@yahoo.com

^۲ کارشناسی ارشد مدیریت فناوری اطلاعات-سیستم‌های اطلاعاتی پیشرفته، دانشگاه الزهرا (س)، تهران

^۳ کارشناسی ارشد مدیریت بازارگانی-استراتژیک، دانشگاه آزاد اسلامی، بیوین زهرا، قزوین

^۴ مدیر تحقیق و توسعه شرکت محور ماشین دوار، خوزستان، اهواز

۱. مقدمه

در قرن ۲۱ که دوره رقابت شدید است بقای موسسه، مبنای اصلی موفقیت یک شرکت، دستیابی به یک مزیت رقابتی و حفظ آن است اولین واصلی ترین کار کرد مزیت رقابتی، تضمین بقای سازمان است و وقتی سازمان بقای خود را با تکیه بر مزیت رقابتی تضمین نماید، آنگاه به بالندگی می‌رسد و می‌تواند مسیر موفقیت را پیماید. ایجاد و حفظ مزیت رقابتی، مستلزم شایستگی هایی است که با تکیه بر قابلیت های سازمانی، برای مشتریان ارزش ایجاد می‌کند قابلیت های پویا و قابلیت های نوآوری از جمله قابلیت هایی هستند که می‌توانند بر روی مزیت رقابتی اثر بگذارند قابلیت های پویا توانایی ادغام، ایجاد و پیکربندی مجدد توانایی های وظرفیت های داخلی و خارجی برای رسیدگی به محیط به سرعت در حال تغییر است (تیس و همکاران^۵، ۱۹۹۷). همچنین قابلیت های نوآوری، ایجاد ایده های جدید، شناسایی فرصت های جدید بازار و اجرای نوآوری، با نفوذ در منابع و قابلیت های موجود سازمان است (های و نیلی^۶، ۲۰۰۰)

۲. بیان مسئله

مفهوم قابلیت های پویا به عنوان منبع مزیت رقابتی، موجی از پژوهش ها را به همراه داشته است دیدگاه قابلیت های پویا به دنبال تشریح موفقیت برخی شرکت ها در دستیابی به مزیت رقابتی در محیط متغیر می‌باشد. زولو و وینتر^۷ (۲۰۰۲) قابلیت های پویا را به صورت یک الگوی اکتسابی و ثابت از فعالیت جمعی تعریف می‌کنند که سازمان از طریق آن به طور نظاممند به ایجاد و تغییر فعالیت های عملیاتی روزمره می‌پردازد تا به اثربخشی بالاتری دست یابد به عبارت دیگر، قابلیت های پویا تکاملی هستند و از طریق یادگیری سازمانی توسعه می‌یابند. هلفات و همکارانش^۸ (۲۰۰۷) در تعریفی مفهومی، قابلیت پویا را ظرفیت یک سازمان برای خلق، گسترش و اصلاح هدفمند بنیان منابعش تعریف کرده‌اند در اینجا، منظور از بنیان منابع، دارایی ها و منابع محسوس، نامحسوس و انسانی به همراه قابلیت هایی می‌باشد که سازمان یا در اختیار دارد، یا تحت کنترل درآورده است و یا به آن دسترسی دارد به عبارتی قابلیت های نیز به عنوان بخشی از بنیان منابع یک سازمان در نظر گرفته می‌شوند. قابلیت های پویا می‌توانند بنیان منابع یک سازمان را با توجه به شرایط تغییر دهنده به عبارتی این تعریف از قابلیت های پویا شامل فرآیندهای یادگیری سازمانی می‌باشد که به طور ذاتی در بعد نوسازی و بازاریابی آن وجود دارد. سالونکه و همکارانش^۹ (۲۰۱۱)، تعریف هلفت و همکارانش (۲۰۰۷) را با

^۵ Teece et al^۶ Hi & neely^۷ Zollo& winter^۸ Helfat et al^۹ Salunke et al

دیدگاه زولو و وینتر (۲۰۰۲) ترکیب و قابلیت‌های پویا را چنین تعریف نمودند "قابلیت یک سازمان برای خلق، توسعه یا اصلاح هدفمند منابع دانشی، قابلیت‌ها و یا رویه‌های معمول سازمان برای بهبود اثربخشی سازمانی بین دیدگاه دانش محور از قابلیت‌های پویا به این اشاره دارد که سازمان‌ها از منابع داخلی و خارجی می‌آموزنند. منظور از این یادگیری سازمانی، فرآیند بهبود عملکردها از طریق دانش و درک بهتر است که باعث می‌شود سازمان‌ها دارایی‌های دانشی خود را باسازند و آن را ارتقا بخشنند(نقی زاده و همکاران، ۱۳۹۲)

نوآوری فرآیندی است در طی آن قابلیت‌ها باید تجدید و تقویت شوند، تقسیم منابع تغییر یابند، سازمان‌دهی مورد تجدیدنظر قرار گیرد و راهبرد مجدد ارزیابی شود. دست یافتن به نوآوری نوعی شانس نیست بلکه لازم است که سازمان نوآوری را به عنوان بخشی از راهبردش پیگیری نماید از همین رو توجه به قابلیت نوآوری به عنوان یک تعهد سیستماتیک سازمانی می‌تواند موردنحوه قرار گیرد. قابلیت نوآوری یک مکانیسم کلیدی برای خود بازسازی در درون سازمان و محصولات آن ایجاد می‌کند. قابلیت نوآوری بهره‌وری جریان اصلی فعالیت‌های سازمانی و خلاقیت جریان جدید را باهم هماهنگ می‌کند. این امر بیشتر از طریق اهرم پایه دانش به دست می‌آید بنابراین قابلیت نوآوری به عنوان قابلیت انتقال مداوم دانش و ایده‌ها به محصولات، فرآیندها و سیستم‌های جدید می‌باشد که به نفع شرکت و سهامداران آن است و سازمان‌هایی که این قابلیت را به خوبی پیاده می‌کنند، درک خواهند کرد که قابلیت نوآوری بر تمام جوانب سازمان از سیستم ارزش اصلی تا اقدامات و رفتارهایی که به صورت روزانه انجام می‌شود، سایه افکنده است. قابلیت نوآوری یک سازمان می‌تواند به عنوان استعدادی برای تولید محصولات و ایجاد فرآیندهای خلاقانه در نظر گرفته شود قابلیت نوآوری مرکب از فرآیندهای اصلی در داخل یک نظام است که از تجارب دیگر نمی‌تواند جدا باشد. قابلیت نوآوری و ابداع شامل دارایی غیرملموس یک نظام و توانایی استخراج این سرمایه به صورتی که این نظام به طور مداوم قادر به تولید نوآوری‌های جدید باشد، است(حقیقی کفash و همکاران، ۱۳۹۴)

بارنی^{۱۰}(۱۹۹۱) مزیت رقابتی را این گونه تعریف می‌کند «شرکتی که مزیت رقابتی پایدار دارد، زمانی یک استراتژی را اجرا می‌کند که هم‌زمان رقبای فعلی آن استراتژی را اجرا نکرده باشند و شرکت‌های رقیب قادر به تکثیر مزایای این استراتژی نباشند» برای تجزیه و تحلیل مبتنی بر منابع از یک کسب و کار، او رویکردی ساخت یافته مبتنی بر این تحلیل ارائه کرد که آیا منبع ارزشمند قابل تقلید است و اینکه سازمان از این منبع کسب مزیت می‌کند این چهار منبع از مهم‌ترین منابعی است که به مزیت رقابتی در برابر سازمان‌های رقیب منجر می‌شود. در چارچوب تجزیه و تحلیل بارنی، اگر منبعی فقط ارزشمند باشد، به برابری رقابتی منجر می‌شود، اگر ارزشمند و نادر باشد، برای کسب مزیت رقابتی موقع لازم است ارزشمندی، نادر بودن و قابل

^{۱۰} Barney

تقلید نبودن مزیت رقابتی پایدار ایجاد می کند و تمرکز سازمانی برای توسعه یک مزیت رقابتی و پایدار بودن آن ضروری است.(بیرامی ایگدر، ۱۳۹۵)

امروزه در محیط کسب و کار، جلب رضایت مشتری، در دستیابی سازمان ها به اهدافشان، نقشی مهم و اساسی دارد. سازمان ها دریافتهدند که مشتریان، مهم ترین دارایی آنها محسوب می شوند و بنابراین ارتباط با مشتریان را تعاملی سودمند به شمار می آورند. از سوی دیگر، نمی توان گفت که همه مشتریان، به یک اندازه در موقوفیت سازمان نقش دارند. نکته ای که در مطالعات مدیریت ارتباط با مشتری، بر آن تأکید می شود، مسئله تمرکز بر مشتریان کلیدی است. مدیریت ارتباط با مشتری، سازمان ها را برای تشخیص مشتریان کلیدی و باهمیت و حفظ آنها برای مبادلات آتی ترغیب کرده و نشان می دهد که تمرکز بر مشتریان کلیدی، باعث کاهش هزینه های جلب مشتری جدید و همچنین افزایش درآمدهای سازمان از جانب مشتریان وفادار می شود. تأثیر تمرکز مشتری بر عملکرد شرکت، از دو دیدگاه قابل بررسی است: دیدگاه اول تمرکز مشتری را عامل فشار بر فروشنده در نظر می گیرد و دیدگاه دوم آن را عاملی برای افزایش هماهنگی تولید، مدیریت موجودی ها و تسهیم اطلاعات در زنجیره تأمین به شمار می آورد. دیدگاه سنتی مدعی است که مشتریان عمدۀ می توانند مزایایی از تأمین کنندگان خود استخراج و درنتیجه کاهش سوددهی تأمین کننده شوند. با این حال، دلایل متعددی برای مفید بودن مشتریان عمدۀ برای شرکت وجود دارد. سفارشات متفاوت هستند، در برخی ترکیبی از طراحی فرایند تولید و تحويل تدارکات را تحت پوشش قرار می دهند. تلافی با خواسته های مشتریان کوچک پرهزینه است و شرکت ها می توانند با اندکی از مشتریان عمدۀ به بازده اقتصادی دست یابند. اگرچه چند سفارش کوچک می تواند به اندازه فروش سفارش بزرگ باشد، ولیکن شرکت با مشکل حفظ و فرآگیری مشتریان مواجه می شود. از آنجاکه کسب مشتری پرهزینه می باشد، معامله با تعداد کمی از مشتریان عمدۀ می تواند به طور بالقوه این هزینه ها را کاهش دهد(رحمانی و غلامی جمکرانی، ۱۳۹۵)

بانک ملی استان تهران نیز همانند سایر مؤسسات جهت بقای خود و حفظ مشتریان تلاش می کند بانک ملی از جمله ادارات(دولتی و خصوصی) است که دارای عملکرد مثبتی در این زمینه است و باهدف افزایش عملکرد خود نیاز دارد تا با به کار گیری قابلیت های پویا و قابلیت های نوآوری و مزیت رقابتی خود تلاش کند. لذا این پژوهش در صدد است که با استفاده از پیشنه نظری و تجربی موجود موضوع پژوهش را در خصوصیات بانک ملی پوشش دهد. و تاثیر قابلیت های پویا خلاقیت و قابلیت های نوآوری بر مزیت رقابتی و عملکرد شرکت را با روش همیستگی و از طریق پرسشنامه واکاوی کند و میزان رابطه را مشخص و راهکار لازم را ارائه دهد.

بنابراین هدف از این پژوهش پاسخگویی به این سؤال است که آیا قابلیت‌های پویا خلاقیت و قابلیت‌های نوآوری بر مزیت رقابتی و عملکرد شرکت تأثیر دارد؟

۲. مبانی نظری و پیشینه پژوهش

۲.۱. قابلیت‌های پویا

قابلیت‌های پویا زاییده می‌شوند (قابلیت‌های پویا درونی هستند و از خارج وارد سازمان نمی‌شوند). آن‌ها فرآیندهای سازمانی یا روتین‌هایی هستند که با گذشت زمان در سازمان به وجود آمده‌اند و سازمان‌ها با استفاده از آن‌ها منابع فرسوده خود را حذف کرده یا به روشنی نوین ترکیب می‌کنند و بدین طریق منابع خود را پیکربندی مجدد می‌کنند. این بدان معنی است که قابلیت‌های پویا وابسته به مسیر هستند چرا که آن‌ها با انباست دارایی‌ها و تصمیمات سازمان در گذشته شکل گرفته‌اند (Zollo و Winter^{۱۱}, ۲۰۰۲). وابستگی مسیر نه تنها گرینه‌های پیش روی سازمان را تعریف می‌کند بلکه انباست آینده‌ی آن را نیز محدود می‌کند. وابستگی به مسیر می‌تواند در دانش ریشه داشته باشد یا اینکه از ماهیت اجتماعی و تجمعی یادگیری متأثر گردد.

مفهوم قابلیت‌های پویا به عنوان منبع رقابتی، موجی از تحقیقات بر جسته را به همراه داشته است. محققان بسیاری به تعریف قابلیت‌های پویا پرداخته‌اند. Zhera و Hemkaran^{۱۲} (۲۰۰۶) تعاریف کلیدی از قابلیت‌های پویا را تlixیص نموده‌اند. برای مثال Ties و Hemkaran^{۱۳} (۱۹۹۷) به توسعه چهارچوب قابلیت‌های پویا بر مبنای دیدگاه منبع محور پرداخته‌اند. به گفته آن‌ها قابلیت‌های پویا عبارت‌اند از توانایی شرکت برای ادغام، ایجاد و شکل‌دهی مجدد شایستگی‌های درونی و بیرونی برای پاسخگویی به محیط‌های سریع. آیزنهارت و مارتین (۲۰۰۰) مطرح کردند که قابلیت‌های پویا شامل مجموعه‌ای از فرآیندهای خاص و قابل شناسایی از قبیل توسعه محصول، تصمیم‌گیری استراتژیک و پیمان‌های استراتژیک هستند. Zollo و Winter^{۱۴} (۲۰۰۲) قابلیت‌های پویا را به صورت یک الگوی یادگرفته‌شده و ثابت از فعالیت جمعی تعریف کردند که سازمان از طریق آن به طور سیستماتیک به ایجاد و تعدیل کارهای عملیاتی روزمره می‌پردازد تا به اثر بخشی بالاتری دست یابد. به عبارت دیگر قابلیت‌های پویا تکاملی بوده و از طریق یادگیری سازمانی توسعه می‌یابند. بنا به گفته آیزنهارت و مارتین^{۱۴} (۲۰۰۰) قابلیت‌های پویا فرآیندهای یادگیری مهمی هستند که امکان تعدیل و نوسازی قابلیت‌های موجود یک شرکت را فراهم می‌آورند و هلفات (۲۰۰۷) یک تعریف مفهومی از قابلیت‌های پویا ارائه کرده

^{۱۱} Zollo & winter

^{۱۲} Zahre et al

^{۱۳} Teece et al

^{۱۴} Eisenhardt and Martin

است که به صورت ظرفیت یک سازمان برای ایجاد، گسترش و تبدیل هدفمند مبنای منابع آن هست. در اینجا مبنای منابع نشان دهنده دارایی‌ها و منابع محسوس، نامحسوس و انسانی همراه با قابلیت‌هایی هست که سازمان در اختیار داشته، تحت کنترل آورده یا به آن دسترسی دارد. به عبارتی قابلیت‌های نیز به عنوان بخشی از مبنای منابع یک سازمان در نظر گرفته می‌شوند. قابلیت‌های پویا می‌توانند بنیاد منابع یک سازمان را بسته به شرایط تغییر دهند. به عبارتی این تعریف از قابلیت‌های پویا شامل فرآیندهای یادگیری سازمانی هست که ذاتاً در بعد نوسازی و پیکربندی مجدد آن وجود دارند (آبهیجیت پاتوارдан^{۱۵}، ۲۰۰۹). به گفته سپدا و ورا^{۱۶} (۲۰۰۷) در حالی که یک قابلیت اساسی به شرکت این امکان را می‌دهد تا منابع جداگانه‌ای را برای ایجاد فرآیندی بکار گیرد؛ یک قابلیت پویا، برای سازگاری و انطباق با تغییرات سریع بازار، امکان اصلاح این قابلیت‌های بنیادی (و سایر منابع سازمانی) را می‌دهد. سالونکه و همکارانش^{۱۷} (۲۰۱۱)، تعریف هلفات و همکارانش^{۱۸} (۲۰۰۷) را با دیدگاه زولو و وینتر (۲۰۰۲) ترکیب می‌نمایند تا یک تعریف دانش محوری را از قابلیت‌های پویا، به عمل آورند. براین اساس، قابلیت‌های پویا را این چنین تعریف کرده‌اند؛ قابلیت یک سازمان برای خلق، توسعه یا اصلاح هدفمند منابع دانشی، قابلیت‌ها یا امور روزمره خود برای پیگیری اثربخشی بهبود یافته خود هست. این دیدگاه دانش محور قابلیت‌های پویا بر این اشاره دارد که سازمان‌ها از منابع داخلی و خارجی می‌آموزند تا در جایی که یادگیری سازمانی به فرآیند بهبود عملکردها از طریق دانش و درک بهتر اشاره دارد، دارایی‌های دانش خود را بسازند و آن را ارتقا بخشنند. هم راستا با این دیدگاه، عدم توانایی رقبا برای تکثیر ساده استراتژی ارزش آفرینی قابلیت محور، به عنوان یک منبع کلیدی مزیت رقابتی پایدار، نشان داده شده است. پایداری مزیت رقابتی بر «تمایز قابلیت» تکیه دارد که مزیت رقابتی بر مبنای آن حاصل می‌گردد.

۲.۲. قابلیت نوآوری

تعریف قابلیت نوآوری به این صورت است که: ۱) ظرفیت توسعه محصولات جدیدی که نیازهای بازار را تأمین می‌کند. ۲) ظرفیت استفاده از فناوری‌ها و فرایندهای مناسب برای تولید این محصولات جدید؛^۳ ۳) ظرفیت توسعه و پذیرش محصولات جدید و تکنولوژی پردازش برای برآوردن نیازهای آینده؛ و ۴) ظرفیت پاسخ دادن فعالیت‌های اتفاقی تکنولوژی و فرستادهای غیرمنتظره توسط رقبا ایجادشده است. (راجاپاتیرانا و هو^{۱۹}، ۲۰۱۸). قابلیت نوآوری یک استراتژی مهم است که سازمان‌ها به عنوان ابزاری برای دست‌یابی به

^{۱۵} Abhyjyt patvardan

^{۱۶} Cepda & vera

^{۱۷} Salunke et al

^{۱۸} Helfat et al

^{۱۹} - Rajapathirana

مزیت رقابتی و افزایش زنده ماندن در بازار جهانی از آن استفاده می‌کنند و قابلیت نوآوری توانایی سازمان به جذب و استفاده از - اطلاعات خارجی برای انتقال دانش جدید می‌باشد . سازمان‌ها با نوآوری بیشتر، در پاسخ به محیط‌های متغیر و ایجاد و توسعه قابلیت‌های جدیدی که به آن‌ها اجازه دهد به عملکرد بهتری برستند، موفق‌تر خواهند بود امروزی بسیاری از سازمان‌ها در محیط خود با مشکلات زیادی از نظر رقابتی مواجه هستند و این مشکلات به علت سرعت بالای تغییرات در محیط، به خصوص تغییرات تکنولوژیکی می‌باشد . در همین راستا مدیران و کارکنان باید از قدرت خلاقیت و نوآوری در جهت تطبیق و هماهنگ شدن با تغییرات سریع، خطوط تولید، شیوه‌های مدیریتی و فرآیندهای تولید و ... استفاده نماید از طرفی ابداعات نوآوری گرایش بسیار زیادی به دانش، تخصص و تعهد کارکنان به عنوان، ورودی‌های کلیدی در فرآیند خلق ارزش دارد . (قاسمعلی پور، ۱۳۹۶)

۳.۳. مزیت رقابتی

اولین مباحث مربوط به مزیت رقابتی توسط آلدرسون^۰ در سال ۱۹۳۷ مطرح شد؛ و جنبه اصلی سازگاری رقابتی را تخصصی کردن عرضه کنندگان برای پاسخگویی به تقاضای خریدار دانست بعدها آلدرسون در سال ۱۹۶۵ جزو اولین کسانی بود که بیان کرد شرکتها باید به دنبال ویژگی‌های منحصر به فردی باشند که بتوانند آنها را در نظر مشتری از دیگر رقباً متمایز سازند این دیدگاه بیان کرد که مزیت متفاوت ممکن است از طریق کاهش دادن قیمت‌ها، انگریش تبلیغاتی ویژه و یا بهبود کالا و نوآوری حاصل شود. آلدرسون را می‌توان جلوتر از زمان خود دانست چرا که به شرکتها پیشنهاد کرد که به دنبال راه هایی باشند که آنها را از سایر رقباً متمایز سازد(هافمن،^۱ ۲۰۰۰) شرکتها باید در مقابل رقبای خود از یک مزیت منحصر به فرد برخوردار باشند تا بتوانند در صحنه فعالیت تجاری باقی بمانند. مفهوم مزیت رقابتی ارتباط مستقیمی با ارزش‌های مورد نظر مشتری دارد. به نحوی که در یک طیف مقایسه‌ای هرچه ارزش‌های عرضه شده یک سازمان به ارزش‌های موردنظر یک مشتری نزدیک‌تر یا با آن منطبق‌تر باشد می‌توان گفت که سازمان نسبت به رقبای خود در یک یا چند معیار رقابتی دارای برتری و مزیت است. مزیت رقابتی ارزشی است که سازمان به مشتریان خود عرضه می‌کند، به نحوی که در آن زمان این ارزش توسط رقبای بالقوه و بالفعل عرضه نمی‌شود (حسینی و مهری،^۲ ۱۳۸۳)

^۰ Alderson

^۱ Huffman

۴.۳. جهت‌گیری کارآفرینی

بسیاری از دانشمندان و صاحب نظران از دنیای امروز به عنوان «عصر عدم تداوم» یاد می‌کنند. «عصر عدم تداوم» به این معناست که دیگر تجارب و راه حل‌های گذشته برای مسائل جاری و آینده جوامع بشری کارگشا نیستند و باید به شیوه‌ای دیگر اندیشید و به دنبال راهکارهای جدید با ساختارهای نوین بود تا بتوان کالا و خدمات را با حداقل هزینه و با کیفیت برتر مناسب با نیازها و سلیقه‌ها آنگونه که بازارهای شدیداً رقابتی جهانی را تسخیر کرده و در این مسابقه بزرگ پیروزمند باشیم، تولید کرد. (مقیمی، ۱۳۹۲)

از کارآفرینی تعاریف متعدد و متنوعی ارائه شده، در واقع امر کارآفرینی تلاشی برای ایجاد ارزش از طریق شناخت فرصت‌های شغلی، مدیریت ریسک مناسب با آن فرصت‌ها و مهارت‌های مدیریتی و ارتباطی به منظور بسیج نمودن منابع انسانی، مالی و فیزیکی که برای به ثمر رسانیدن و تحقیق یک هدف لازم است. توجه به کارآفرینی و ایجاد و توسعه آن گام مثبتی در جهت ایجاد فضای مناسب جهت افزایش منابع ملی، کاهش نرخ بیکاری، تعادل ساختاری و توسعه در شهرها و روستاهای خواهد بود. مواردی از قبیل افزایش اشتغال مولد، توسعه اقتصادی، افزایش رقابت در اقتصاد و توسعه کارایی بازار، کمک به افزایش صادرات، دستیابی به توسعه منطقه‌ای، کاهش انحصار و تمرکزدایی و افزایش مشارکت بخش غیردولتی در اقتصاد کشور از آن جمله دستاوردهای توسعه کارآفرینی در جامعه بشمار می‌رود. کارآفرینان با نوآوری‌ها و توسعه انتشار فناوری‌ها می‌توانند ضامن تداوم و پویایی توسعه در جوامع باشند. بطورکلی، کارآفرینی و توسعه شرکت‌های کوچک برای کشورهای در حال توسعه جهت پیشرفت اقتصادی – اجتماعی از اهمیت بالایی برخوردار است و به همین جهت موسسات بین‌الملل متعددی چون سازمان بین‌المللی کار، سازمان توسعه صنعتی ملل متحد و بانک جهانی در پی نهادینه کردن کارآفرینی و آموزش آن در کشورهای در حال توسعه می‌باشد. (مقیمی، ۱۳۹۲)

۵.۲. عملکرد شرکت

بحث ارزیابی عملکرد شرکت از دیرباز به عنوان یکساله سهم مطرح بوده است و مباحث متعددی در حسابداری و مدیریت به بحث عملکرد شرکت‌ها اختصاص یافته و بیشترین نوشت‌های تئوریک در این زمینه است که کدامیک از معیارها یا ارزیابی عملکرد شرکت‌ها از اعتبار بیشتری برخوردار است (خوش طینت و فلاحتی، ۱۳۸۶)،

برخی معتقدند یک شاخص ایده‌آل برای سنجش عملکرد شرکت‌ها وجود ندارد. برای اندازه‌گیری و سنجش عملکرد و تعیین ارزش شرکت روش‌های مختلفی وجود دارد که هر کدام دارای معایب اساسی بود همچنان

چهاین روش‌ها به عنوان معیاری برای اندازه‌گیری عملکرد و تعیین ارزش شرکت در نظر گرفته شود قطعاً منجر به تعیین ارزش واقعی اش رک تن خواهد شد. حال آنکه ارزیابی عملکرد شرکت یک ضرورت است و برای انجام آن باید از معیارهای پذیرفته شده آیا استفاده شود که تا حد امکان، جنبه‌های متفاوت از لحاظ محدودیت در فعالیت‌ها و امکان بهره‌مندی از امکانات را مورد توجه قرار دهد. در یک تقسیم‌بندی کلی معیارهای سنجش و عملکرد به دو گروه معیارهای مالی و غیرمالی تقسیم کرد (همان منبع، ۱۳۸۶)

معیار غیرمالی شامل معیارهای تولیدی، بازاریابی، اداری و معیارهای اجتماعی استونسبت‌های مالی از جمله تکنیک‌های یا ستکه به عنوان معیار مال پیشنهاد شده است. برخی از پژوهشگران امور مالی پیشنهاد نموده‌اند که باید از شاخص ترکیبی (مالی و غیرمالی) استفاده شود. با این حال این معیارها هم نمودار است زیرا تعیین معیارها، نوع همبستگی بین آن‌ها و نیز تعیین ارزش و وزن هریک از آن‌ها در مجموع معیارها، کار ساده‌این پست توجه به این موضوع که ارزیابی عملکرد از چه دیدگاهی و چه منظوری می‌باشد، ضروری است.

لازم موقیت سازمان، عملکرد مناسب آن است شاخص‌هایی مانند سودآوری، بقا، رشد، میزان دستیابی به اهداف و قابلیت‌های رقابتی را می‌توان به عنوان نتیجه عملکرد مناسب تلقی کرد. عملکرد هر شرکت حاصل فعالیت‌های هدفدار اینکه در جهت کسب سود اقتصادی به انجام می‌رسد معمولاً شرکت‌هایی با عملکرد مالی بالا کانال‌های کسب سود را به خوبی شناخته و در آن کانال‌ها سرمایه‌گذاری می‌کنند. هرچند هدف اصلی سازمان‌ها، افزایش کارایی و کسب سود است ولی در عصر ارتباطات و جهان‌سازی برای دستیابی به موقعیت باید به انتظارات اجتماعی و احکام اخلاقی واکنش مناسب نشان دهن و بهترین شکل اینگونه انتظارات را با اهداف اقتصادی سازمان تلفیق کنند تا دستیابی به اهداف بالاتر و والاتری را امکان‌ذیر سازند.

باتوجه به ویژگی ایده‌آل معیارهای ارزیابی عملکرد بهتر است برای ارزیابی عملکرد مدیریت شرکت‌ها از معیارهای مرتبط با جریانات نقدي استفاده گردد، نه از معیارهای مبتنی بر سود تعهدی اعم از بازده سرمایه و بازده سرمایه‌گذاری معیارهای مرتبط با جریانات نقدي با ارزش ذاتی شرکت سازگارند و از آنجایی که معیارهای مبتنی بر سود تعهدی مانند بازده سرمایه‌گذاری، بازده سرمایه و سود هر سهم دستخوش دستکاری و تفسیر غلط می‌باشند، پس معیار خوبی برای تعیین تغییرات قیمت سهام نیستند و نباید در ارزیابی عملکرد مدیران مورد استفاده قرار گیرند از طرف دیگر، از بین معیارهای مبتنی بر جریانات نقدي، ارزش افزوده اقتصادی به خاطر پیچیدگی محاسباتی ذهنی بودن محاسبات آن تسبت به ارزش افروده، نقدي ارجحیت کمتری دارد. اهمیت اندازه‌گیری عملکرد برای شرکت‌ها مشخص شده است و چه در بخش خصوصی و چه در بخش دولتی، نقش مهمی ایفا می‌کند چرا که از طریق محاسبه عملکرد، به شفاف‌تر شدن سازمان‌ها کمک می‌کند (راجاپاتیرانا و هو، ۲۰۱۸).

۴. پیشینه پژوهش

بهاناجریا و گراهام^{۲۲}(۲۰۱۹)، در پژوهش خود تحت عنوان «رابطه مالکیت نهادی و عملکرد شرکت با دیدگاه تفکیکی در شرکتهای فنلاندی» نشان می‌دهند که بیش از یک توزیع مساوی از قدرت رای گیری در میان بزرگترین سهامداران نهادی ممکن است اعمال آثار مثبت بر عملکرد بیانجامد. آنها همچنین به تفاوت قابل توجهی در رابطه با عملکرد شرکت و تساوی مالکیت بین دو دسته از سرمایه‌گذاران نهادی دست یافتند. راجاپاتیرانا و هو^{۲۳}(۲۰۱۸)، در پژوهش خود تحت عنوان «رابطه بین قابلیت نوآوری، نوع نوآوری و عملکرد شرکت» نشان می‌دهند که مدیریت موثر بر قابلیت نوآوری و نوع نوآوری باعث ارائه نتایج موثر برای تولید عملکرد بهتر می‌شود که این امر می‌تواند مزایایی را برای مدیریت شرکت‌های بیمه به همراه داشته باشد. اگونکویو و همکاران(۲۰۱۷)، در پژوهش خود تحت عنوان «قابلیت‌های پویا و مزیت رقابتی: تجزیه و تحلیل از بخش بانکداری نیجریه» نشان می‌دهند که قابلیت‌های پویا اهمیت کمی روی مزیت رقابتی سازمان دارد فرض بر این بود که قابلیت‌های پویا ارتباط معناداری با مزیت رقابتی ندارند و نشان داده شد که قابلیت، شرکت را برای تولید محصولات و خدمات منحصر به فرد و خلاق قادر می‌سازد و سازمان را برای نزدیکی به رقبا ایش در صنعت حمایت نمی‌کند ولذا عوامل دیگری باید در کنار قابلیت پویا، مزیت رقابتی را ایجاد نماید. و و سیوالو گاتاسان^{۲۴}(۲۰۱۷)، در پژوهش خود تحت عنوان «قابلیت نوآوری برای عملکرد بهتر: سرمایه فکری و عملکرد سازمانی صنعت پوشاک در سریلانکا» نشان می‌دهند داد که سرمایه‌های فکری تاثیر مثبتی بر قابلیت نوآوری دارد و رابطه مثبت و معناداری میان قابلیت نوآوری و عملکرد سازمانی وجود دارد. راویچندران^{۲۵}(۲۰۱۷)، در پژوهش خود تحت عنوان «بررسی ارتباط بین مهارت IT، قابلیت نوآوری و چابکی سازمانی در ایالات متحده» نشان می‌دهند که شرکت‌هایی با قابلیت‌های برتر It و همراه با هدف گیری سرمایه‌گذاری تهاجمی فناوری اطلاعات، سیستم عامل‌های دیجیتالی را ایجاد می‌کنند که آنها را قادر می‌سازند تا سریع تر عمل کنند همچنین قابلیت نوآوری شرکت رابطه مثبتی با چابکی سازمانی دارد و شرکت‌هایی با قابلیت نوآوری بالاتر توانایی استفاده از سامانه‌های دیجیتالی خود برای افزایش چابکی را دارند همچنین نتایج نشان می‌دهد که چابکی سازمانی تاثیر مثبتی بر عملکرد شرکت دارد. حسین زاده شهری و شاهینی^{۲۶}(۱۳۹۷)، در پژوهش خود تحت عنوان «تأثیر قابلیت پویا و قابلیت نوآوری بر مزیت رقابتی» نشان می‌دهند که در رسیدن به استراتژی رهبری هزینه و تمرکز تمام ابعاد قابلیت پویا اثر مثبت و معنادار دارند اما در رسیدن به استراتژی تمايز

^{۲۲} Behatacheria^{۲۳} Rajapathirana^{۲۴} Sivalogathasan & wu^{۲۵} ravichandran

فقط قابلیت ادراک اثر مثبت و معنادار دارد و هر دو بعد قابلیت نوآوری بر ابعاد مزیت رقابتی اثر مثبت و معنادار دارند. پرهیزگار و وهمکاران (۱۳۹۷)، در پژوهش خود تحت عنوان «**بررسی نقش میانجی نوآوری سازمانی و قابلیت نوآوری تکنولوژیکی در تاثیر شیوه های مدیریت دانش بر عملکرد شرکت**» نشان می دهند که نوآوری سازمانی بر قابلیت نوآوری تاثیر مثبت و معناداری دارد و تاثیر نوآوری سازمانی بر قابلیت نوآوری محصول با نقش واسطه قابلیت نوآوری انجام می پذیرد نتایج حاکی از تاثیر مثبت و معنی دار قابلیت نوآوریفرآیند بر قابلیت نوآوری محصول است. نتایج همچنین نشان می دهد که قابلیت نوآوری محصول بر عملکرد شرکت تاثیر مثبت و معنی داری دارد و تاثیر قابلیت نوآوری فرآیند نیز با نقش میانجی قابلیت نوآوری محصول بر عملکرد شرکت انجام می پذیرد. پناهی (۱۳۹۷)، در پژوهش خود تحت عنوان «**تاثیر به کار گیری فناوری اطلاعات بر کسب مزیت رقابتی با نقش میانجی مدیریت دانش**» نشان می دهند که بکار گیری فناوری اطلاعات بر کسب مزیت رقابتی با میانجیگری مدیریت دانش تأثیر دارد. همچنین تأثیر بکار گیری فناوری اطلاعات بر مدیریت دانش؛ و تأثیر بکار گیری فناوری اطلاعات بر کسب مزیت رقابتی؛ و تأثیر مدیریت دانش نیز بر کسب مزیت رقابتی تأیید شدند.

۵. اهداف تحقیق

- ۱- تعیین تاثیر خلاقیت بر قابلیت نوآوری
- ۲- تعیین تاثیر توانایی های پویا بر خلاقیت
- ۳- تعیین تاثیر توانایی های پویا بر قابلیت نوآوری
- ۴- تعیین تاثیر قابلیت نوآوری بر مزیت رقابتی
- ۵- تعیین تاثیر قابلیت نوآوری بر عملکرد
- ۶- تعیین تاثیر جهت گیری کارآفرینی بر توانایی های پویا
- ۷- تعیین تاثیر نقش تعدیلگر جهت گیری کارآفرینی در تأثیر توانایی های پویا بر قابلیت نوآوری
- ۸- تعیین تاثیر نقش تعدیلگر جهت گیری کارآفرینی در تأثیر توانایی های پویا بر خلاقیت
- ۹- تعیین تاثیر نقش تعدیلگر جهت گیری کارآفرینی در تأثیر خلاقیت بر قابلیت نوآوری
- ۱۰- تعیین تاثیر نقش تعدیلگر جهت گیری کارآفرینی در تأثیر قابلیت نوآوری بر عملکرد

۱۱- تعیین تاثیر نقش تعدیلگر جهت‌گیری کارآفرینی در تأثیر قابلیت نوآوری بر مزیت رقابتی

۵. ۱. ۱. اهداف فرعی

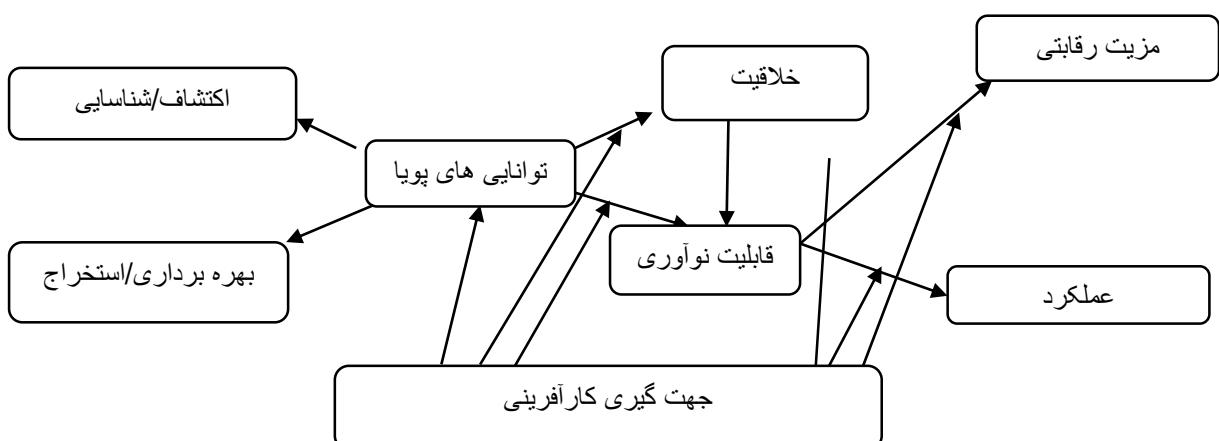
۱- تعیین تاثیر اکتشاف/شناسایی بر خلاقیت

۲- تعیین تاثیر اکتشاف بر قابلیت نوآوری

۳- تعیین تاثیر بهره برداری/استخراج بر خلاقیت

۴- تعیین تاثیر بهره برداری-استخراج بر قابلیت نوآوری

۶. مدل مفهومی تحقیق و فرضیات

شکل ۱. مدل مفهومی تحقیق برگرفته از: فریرا و همکاران^{۲۰، ۲۱}

۶. ۱. فرضیات تحقیق

۶. ۱. ۱. فرضیات اصلی

۱- خلاقیت بر قابلیت نوآوری تأثیر دارد.

۲- توانایی های پویا بر خلاقیت تأثیر دارد.

^{۲۰} Ferreira

۳- توانایی های پویا بر قابلیت نوآوری تأثیر دارد.

۴- قابلیت نوآوری بر مزیت رقابتی تأثیر دارد.

۵- قابلیت نوآوری بر عملکرد تأثیر دارد.

۶- جهت گیری کارآفرینی بر توانایی های پویا تأثیر دارد.

۷- جهت گیری کارآفرینی تأثیر توانایی های پویا را بر قابلیت نوآوری تعديل می کند.

۸- جهت گیری کارآفرینی تأثیر توانایی های پویا را بر خلاقیت تعديل می کند.

۹- جهت گیری کارآفرینی تأثیر خلاقیت را بر قابلیت نوآوری تعديل می کند.

۱۰- جهت گیری کارآفرینی تأثیر قابلیت نوآوری را بر عملکرد تعديل می کند.

۱۱- جهت گیری کارآفرینی تأثیر قابلیت نوآوری را بر مزیت رقابتی تعديل می کند.

۶.۱.۲. فرضیات فرعی

۱- اکتشاف/شناسایی بر خلاقیت تأثیر دارد.

۲- اکتشاف بر قابلیت نوآوری تأثیر دارد.

۳- بهره برداری/استخراج بر خلاقیت تأثیر دارد.

۴- بهره برداری/استخراج بر قابلیت نوآوری تأثیر دارد.

۷. روش شناسی پژوهش

روش تحقیق در پژوهش حاضر از این جهت که نتایج مورد انتظار از آن می تواند برای بانک ملی جهت افزایش قابلیت پویا قابلیت های نوآوری و مزیت رقابتی مدیران و معاونان مورداستفاده قرار گیرد، از نوع کاربردی است. همچنین از نظر روش گردآوری اطلاعات، نوع تحقیق توصیفی-پیمایشی است. توصیفی از آن جهت گفته می شود که محقق با جمع آوری اطلاعات برای آزمون فرضیه ها به توصیف پدیده های مورداندازه گیری پرداخته است و پیمایشی است زیرا گروه خاصی از افراد خواسته شده تا به سوالات مشخصی پاسخ گویند و چون داده ها در یک مقطع زمانی خاص از یک جامعه آماری جمع آوری شده اند از نوع مقطوعی می باشد.

۸. جامعه و نمونه آماری پژوهش

جامعه آماری پژوهش حاضر کلیه مدیران ارشد (روسها و معاونین) و کارمندان شعب منتخب بانک ملی استان تهران می‌باشد تعداد شعب بانک ملی استان تهران ۵۰۰ شعبه است و تعداد مدنظر از مدیران ارشد و کارمندان که صلاحیت پاسخگویی به پرسشنامه را دارند طور معمول ۴ نفر (بین ۲ تا ۴ نفر) که شامل رئیس شعبه، معاون شعبه و دو تن از کارکنان و کارمندان باسابقه و باصلاحیت می‌شوند) برآورد شد. درنتیجه می‌توان تعداد کل جامعه آماری در پژوهش را به طور تقریبی ۲۰۰۰ نفر برآورد کرد. بدین ترتیب حجم نمونه به دست آمده با توجه به فرمول کوکران ۳۲۲ نفر می‌باشد که به صورت زیر به دست می‌آید:

$$n = \frac{(1/96)^2 \times 0.5 \times 2000}{(0.05)^2 \times 1999 + (1/96)^2} = 322$$

پرسشنامه تحقیق شامل ۶۵ سوال است و برای سنجش مولفه‌های قابلیت نوآوری از پرسشنامه راجا پاتیرانا و هو^{۲۷} (۲۰۱۸)، متغیر عملکرد شرکت از پرسشنامه هو و همکاران^{۲۸} (۲۰۱۷)، متغیر مزیت رقابتی از پرسشنامه روی و همکاران^{۲۹} (۲۰۱۷) متغیر جهت گیری کارآفرینی از پرسشنامه پاگانو و همکاران^{۳۰} (۲۰۱۸)، متغیر خلاقیت از پرسشنامه لیو و همکاران^{۳۱} (۲۰۱۶)، و متغیر قابلیت‌های پویا از پرسشنامه مورانت^{۳۲} (۲۰۱۷)، بهره گرفته شد. تمامی سوالات با طیف ۵ گزینه‌ای لیکرت اندازه گیری شده اند به منظور اطمینان از روایی محظوظ، از نظر اساتید و صاحب نظران در این حوزه بهره گرفته شد. در این پژوهش برای آزمون فرضیه‌ها و تعیین تاثیر متغیرهای مکنون از مدل یابی معادلات ساختاری (SEM)، نرم افزار (LISREL) استفاده شد جهت سنجش برآش سازه‌های پژوهش از شاخص‌های روایی و پایایی مطابق با جدول ۱ بهره گرفته شده است.

جدول ۱. نتایج اعتبار ابزار سنجش مدل

پایایی مرکب	پایایی	روایی همگرا	سازه
Composite reliability	مقدار آلفای کرونباخ	AVE (مقدار واریانس استخراج شده)	
۰/۷۶۴	۰/۰,۷۹۵	۰/۹۲۵	قابلیت نوآوری

^{۲۷} - Rajapathirana & hu

^{۲۸} - Hu et al

^{۲۹} Rui et al

^{۳۰} Pagano et al

^{۳۱} Liu et al

^{۳۲} Morant

۰/۷۹۰	۰/۷۷۳	۰/۸۴۰	عملکرد شرکت
۰/۷۵۳	۰/۷۷۵	۰/۸۱۱	مزیت رقابتی
۰/۸۲۹	۰/۷۱۴	۰/۷۷۳	جهت گیری کارآفرینی
۰,۷۹۰	۰,۷۱۱	۰,۸۱۵	خلاقیت
۰,۸۵۸	۰,۷۷۱	۰,۷۸۵	قابلیت های پویا
بالاتر از ۰/۰ می باشد	بالاتر از ۰/۰ می باشد	بالاتر از ۰/۰ می باشد	معیار مقبوليّت

۹. تجزیه و تحلیل داده‌ها

به منظور تجزیه و تحلیل داده‌ها و آزمون فرضیه‌های تحقیق از روش مدل یابی معادلات ساختاری استفاده شده است. مدل یابی معادلات ساختاری یک تکنیک چند متغیری و نیرومند از خانواده رگرسیون چند متغیری و به بیان دقیق‌تر بسط مدل خطی کلی است که به پژوهشگر امکان می‌دهد مجموعه‌ای از معادلات رگرسیون را به گونه‌ای همزمان مورد آزمون قرار دهد. مدل یابی معادلات ساختاری یک رویکرد آماری جامع برای آزمون فرضیه‌هایی درباره روابط بین متغیرهای مشاهده شده و مکنون است که به عنوان تحلیل ساختاری کوواریانس، مدل یابی علی و همچنین لیزرل نامیده شده است. اما اصطلاح غالب معادله ساختاری یا به طور خلاصه SEM می‌باشد در این تحقیق برای بررسی روابط بین اجزاء مدل از مدل یابی معادلات ساختاری استفاده شده است. در این مدل فرض بر آن است که در میان مجموعه‌ای از متغیرهای مکنون، یک ساختار علی وجود دارد و متغیرهای مشاهده شده نشانگر آنهاست. بدین ترتیب این مدل شامل دو بخش: ۱- مدل اندازه گیری و ۲- مدل معادلات ساختاری است. مدل اندازه گیری مشخص می‌کند که متغیرهای مکنون یا سازه‌های فرضی چگونه با متغیرهای مشاهده پذیر مرتبط اند و یا از طریق آنها سنجیده می‌شوند به بیان دیگر، ویژگی‌های اندازه گیری (یعنی ضرایب اعتبار و روایی) متغیرهای مشاهده شده چگونه از سوی متغیرهای مکنون توصیف می‌شود اما مدل معادلات ساختاری، روابط علی میان متغیرهای مکنون، آثار علی و میزان واریانس تبیین شده و تبیین نشده را مشخص می‌سازد مدل پژوهش حاضر، مدلی ساختاری است که شامل تعدادی متغیر مکنون و روابط علی میان آنهاست هر یک از این متغیرهای مکنون از طریق گویه‌هایی که از طریق پرسش از مشتریان اندازه گیری می‌شوند توصیف می‌شوند. (هاشمی دهقی و همکاران، ۱۳۹۳)

۱۰. ارزیابی بخش ساختاری مدل مفهومی پژوهش

با توجه به اینکه؛ نتایج تحلیل عاملی مرتبه اول و دوم بخش اندازه‌گیری متغیرهای درونزا و بروزنزا نشان داد که تمام سازه‌ها از روابعی و پایابی لازم برخوردارند، لذا در این قسمت، ساختار کلی مدل مفهومی پژوهش مورد آزمون قرار می‌گیرد تا مشخص شود که آیا روابط تئوریکی که بین متغیرها در مرحله تدوین چارچوب مفهومی مدنظر محقق بوده است، به وسیله داده‌ها تأیید گردیده یا نه. در رابطه با این موضوع سه مسئله مدنظر قرار می‌گیرد:

۱-علائم (ثبت و منفی) پارامترهای مربوط به مسیرهای ارتباطی بین متغیرهای نهفته نشان می‌دهند که آیا پارامترهای محاسبه شده جهت روابط فرضی را مورد تأیید قرار داده‌اند

۲-مقدار پارامترهای برآورد شده؛ نشان می‌دهد که تا چه حد روابط پیش‌بینی شده، قوی می‌باشند. در اینجا پارامترهای تخمینی باید معنی دار باشند؛ یعنی قدر مطلق t -value باید بیشتر از ۱,۹۶ باشد

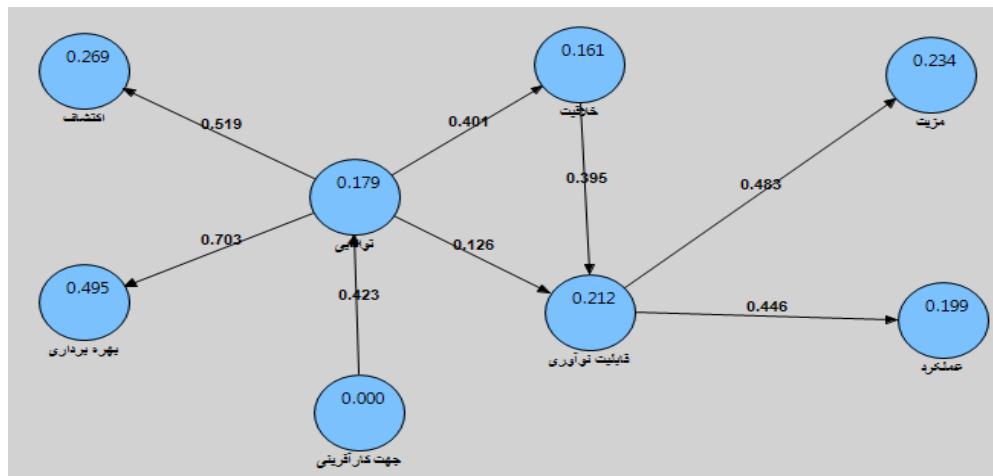
۳-مجدور همبستگی چندگانه (R^2) مقدار واریانس هر متغیر نهفته درونی (وابسته) که به وسیله متغیرهای نهفته بیرونی (مستقل) تبیین می‌شود را نشان می‌دهد. هرچه مقدار (R^2) بیشتر باشد، قدرت بالای تبیین واریانس را بیان می‌کند.

نمودار ۱ اعداد معنی داری مدل ساختاری را نشان می‌دهد همان‌گونه که در نمودار نیز نمایان است، تمام پارامترهای برآورد شده در مدل ساختاری در سطح معنی داری قرار دارند و علامت این پارامترها نیز همگی مثبت بوده و نشان می‌دهد ارتباط میان متغیرهای نهفته با یکدیگر و همچنین با متغیرهای آشکار خود هم جهت می‌باشد که طبق روابط فرضی از پیش تعریف شده می‌باشد. در جدول ۲ نیز شاخص‌های برازش مدل ساختاری ارائه گردیده است با توجه به اعداد معنی داری به دست آمده و مقادیر شاخص‌های برازش، مدل و داده‌ها از برازش قابل قبولی برخوردارند و بدین ترتیب روایی مدل مفروض پژوهش مورد تأیید قرار می‌گیرد در

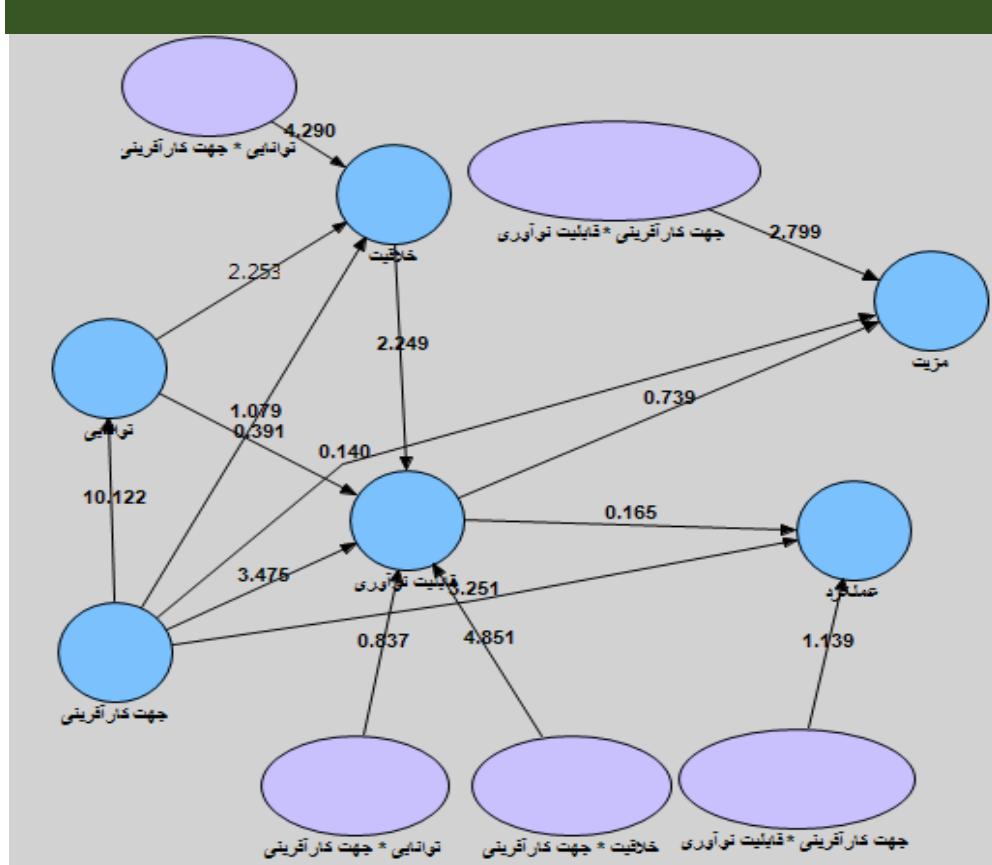
نمودار ۲ نیز ضرایب تخمین استاندارد مدل ساختاری ارائه شده است و میزان اثرگذاری متغیرها بر روی یکدیگر را نشان می‌دهد

جدول ۲. شاخص‌های برآذش مدل ساختاری

نتیجه برآذش	مقدار مدل	مقدار قابل قبول	شاخص برآذش	
مناسب	.۹۶	>۰/۹	GFI	شاخص‌های برآذش مطلق
مناسب	.۲۶	نزدیک به صفر	RMR	
مناسب	.۹۱	>۰/۹	NFI	شاخص‌های برآذش تطبیقی
مناسب	.۹۰	>۰/۹	CFI	
مناسب	.۹۵	>۰/۹	RFI	شاخص‌های برآذش مقتضد
مناسب	.۹۰	>۰/۹	IFI	
نامناسب	.۵۴	>۰/۵۰	PRATIO	شاخص‌های برآذش مقتضد
نامناسب	.۵۷	>۰/۵۰	PCFI	
مناسب	.۰۳۵	<۰/۰۸	RMSEA	شاخص‌های برآذش مقتضد
مناسب	۱,۹۰	کمتر از ۵	CMIN/DF	

نمودار ۱. اندازه گیری مدل کلی و نتایج فرضیه ها در حالت استاندارد

نمودار ۲. اندازه گیری مدل کلی و نتایج فرضیه ها در حالت معنی دار

جدول ۳. نتایج فرضیات

نتیجه	معناداری	استاندارد	فرضیه ها
تایید	۲,۲۴	۰,۴۹	خلاقیت بر قابلیت نوآوری تأثیر دارد.
تایید	۲,۲۵	۰,۴۰	توانایی های پویا بر خلاقیت تأثیر دارد
تایید	۲,۵۹	۰,۱۲	توانایی های پویا بر قابلیت نوآوری تأثیر دارد
تایید	۱۶,۲۹	۰,۴۸	قابلیت نوآوری بر مزیت رقابتی تأثیر دارد
تایید	۱۳,۰۸	۰,۴۴	قابلیت نوآوری بر عملکرد تأثیر دارد
تایید	۱۰,۱۲	۰,۴۲	جهت گیری کارآفرینی بر توانایی های پویا تأثیر دارد
رد	۰,۸۳	۰,۱۹	جهت گیری کارآفرینی تأثیر توانایی های پویا را بر قابلیت نوآوری تعدیل می کند

تایید	۴,۸۵	۰,۶۰	جهت‌گیری کارآفرینی تأثیراتوانایی‌های پویا را بر خلاقیت تعديل می‌کند
تایید	۴,۲۹	۰,۶۶	جهت‌گیری کارآفرینی تأثیر خلاقیت را بر قابلیت نوآوری تعديل می‌کند
رد	۱,۱۳	۰,۲۵	جهت‌گیری کارآفرینی تأثیر قابلیت نوآوری را بر عملکرد تعديل می‌کند
تایید	۲,۷۹	۰,۲۸	جهت‌گیری کارآفرینی تأثیر قابلیت نوآوری را بر مزیت رقابتی تعديل می‌کند

۱۱. نتیجه‌گیری و پیشنهادات

در این بخش تلاش می‌شود نتایج حاصل از آزمون فرضیه‌ها ارائه گردد و با استفاده از نتایج مربوط به روابط موجود بین متغیرها، نتایج تحقیقات مربوط به هر یک از فرضیه‌ها با ادبیات موجود در این مورد مقایسه و نتایج مطرح در هر مورد تحلیل گردد.

❖ آزمون فرضیه اول

«خلاقیت بر قابلیت نوآوری تأثیر دارد»

با توجه به نتایج به دست آمده از فصل چهارم در رابطه با فرضیه اول پژوهش می‌توان ابراز داشت که عدد معنی‌داری مسیر مابین متغیرهای خلاقیت و قابلیت نوآوری (۲,۲۴) می‌باشد که بزرگتر از مقدار (۱,۹۶) می‌باشد بنابراین ارتباط میان این دو متغیر در سطح اطمینان ۹۵٪ مورد تائید قرار می‌گیرد. ضریب مسیر مابین این دو متغیر برابر مقدار (۰,۴۹) برآورد شده است و این مقدار نشان می‌دهد که به ازای یک واحد تغییر در متغیر خلاقیت، متغیر قابلیت نوآوری (۰,۴۹) واحد وهم راستا با متغیر خلاقیت، تغییر خواهد کرد. بنابراین، خلاقیت بر قابلیت نوآوری تأثیر معنی‌داری دارد. همچنین می‌توان گفت نتایج پژوهش حاضر با پژوهش‌های، حسین زاده شهری و شاهینی (۱۳۹۷)، پرهیزگار و همکاران (۱۳۹۷) راجا پاتیرانا و هو (۲۰۱۸)، وو و سیوالو گاتاسان (۲۰۱۸)، راویچندران (۲۰۱۷)، برزنیک لیدیجا و همکاران (۲۰۱۶) هم راستا می‌باشد.

^{۳۳} Rajapathirana, R. J. & Hui, Y

^{۳۴} Sivalogathasan & Wu

^{۳۵} ravichandran

^{۳۶} Breznik

❖ آزمون فرضیه دوم

«توانایی‌های پویا بر خلاقیت تأثیر دارد»

با توجه به نتایج به دست آمده از فصل چهارم در رابطه با فرضیه دوم پژوهش می‌توان ابراز داشت که عدد معنی‌داری مسیر مابین متغیرهای قابلیت توانایی‌های پویا و خلاقیت (۲۰،۲۵) می‌باشد که بزرگتر از مقدار (۱،۹۶) می‌باشد بنابراین ارتباط میان این دو متغیر در سطح اطمینان ۹۵٪ مورد تائید قرار می‌گیرد. ضریب مسیر مابین این دو متغیر برابر مقدار (۰،۰۴) برآورده است و این مقدار نشان می‌دهد که به ازای یک واحد تغییر در متغیر توانایی‌های پویا، متغیر خلاقیت (۰،۰۴) واحد وهم راستا با متغیر توانایی‌های پویا، تغییر خواهد کرد. بنابراین، توانایی‌های پویا بر خلاقیت تأثیر معنی‌داری دارد. همچنین می‌توان گفت نتایج پژوهش حاضر با پژوهش‌های حسین زاده شهری و شاهینی (۱۳۹۷)، اکبری و اسماعیل زاده (۱۳۹۴)، نکوئی زاده و همکاران (۱۳۹۳)، اگونکویو و همکاران (۲۰۱۷)، بروزیک لیدیجا و همکاران (۲۰۱۶)، هم راستا می‌باشد.

❖ آزمون فرضیه سوم

«توانایی‌های پویا بر قابلیت نوآوری تأثیر دارد»

با توجه به نتایج به دست آمده از فصل چهارم در رابطه با فرضیه سوم پژوهش می‌توان ابراز داشت که عدد معنی‌داری مسیر مابین متغیرهای توانایی‌های پویا و قابلیت نوآوری (۲۰،۵۹) می‌باشد که بزرگتر از مقدار (۱،۹۶) می‌باشد بنابراین ارتباط میان این دو متغیر در سطح اطمینان ۹۵٪ مورد تائید قرار می‌گیرد. ضریب مسیر مابین این دو متغیر برابر مقدار (۰،۰۱۲) برآورده است و این مقدار نشان می‌دهد که به ازای یک واحد تغییر در متغیر توانایی‌های پویا، متغیر قابلیت نوآوری (۰،۰۱۲) واحد وهم راستا با متغیر توانایی‌های پویا، تغییر خواهد کرد. بنابراین، توانایی‌های پویا بر قابلیت نوآوری تأثیر معنی‌داری دارد. همچنین می‌توان گفت نتایج پژوهش حاضر با پژوهش‌های حسین زاده شهری و شاهینی (۱۳۹۷)، پرهیزگار و همکاران (۱۳۹۷)، اکبری و اسماعیل زاده (۱۳۹۴)، اصغری و حیدری (۱۳۹۸)، نکوئی زاده و همکاران (۱۳۹۳)، راجا پاتیرانا و هو (۲۰۱۸)، اگونکویو و همکاران (۲۰۱۷)، وو وسیوالو گاتاسان^{۳۷} (۲۰۱۷)، راویچندران^{۳۸} (۲۰۱۷)، بروزیک لیدیجا و همکاران^{۳۹} (۲۰۱۶) هم راستا می‌باشد.

^{۳۷} Sivalogathasan & wu

^{۳۸} ravichandran

^{۳۹} Breznik

❖ آزمون فرضیه چهارم

«قابلیت نوآوری بر مزیت رقابتی تأثیر دارد»

با توجه به نتایج به دست آمده از فصل چهارم در رابطه با فرضیه چهارم پژوهش می توان ابراز داشت که عدد معنی داری مسیر مابین متغیرهای قابلیت نوآوری و مزیت رقابتی (۱۶,۲۹) می باشد که بزرگتر از مقدار (۱,۹۶) می باشد بنابراین ارتباط میان این دو متغیر در سطح اطمینان ۹۵٪ مورد تائید قرار می گیرد. ضریب مسیر مابین این دو متغیر برابر مقدار (۰,۰۴۸) برآورد شده است و این مقدار نشان می دهد که به ازای یک واحد تغییر در متغیر قابلیت نوآوری، متغیر مزیت رقابتی (۰,۰۴۸) واحد وهم راستا با متغیر قابلیت نوآوری، تغییر خواهد کرد. بنابراین، قابلیت نوآوری بر مزیت رقابتی تأثیر معنی داری دارد. همچنین می توان گفت نتایج پژوهش حاضر با پژوهش های حسین زاده شهری و شاهینی (۱۳۹۷)، پناهی (۱۳۹۷)، پرهیزگار و همکاران (۱۳۹۷)، راسخی (۱۳۹۷)، اکبری و اسماعیل زاده (۱۳۹۴)، (اصغری و حیدری (۱۳۹۸)، راجا پاتیرانا و هو^۴ (۲۰۱۸)، اگونکوبو و همکاران (۲۰۱۷)، و وسیوالو گاتاسان (۲۰۱۷)، رن و همکاران^۱ (۲۰۱۰)، راویچدران (۲۰۱۷)، بروزیک لیدیجا و همکاران (۲۰۱۸)، هم راستا می باشد.

❖ آزمون فرضیه پنجم

«قابلیت نوآوری بر عملکرد تأثیر دارد»

با توجه به نتایج به دست آمده از فصل چهارم در رابطه با فرضیه پنجم پژوهش می توان ابراز داشت که عدد معنی داری مسیر مابین متغیرهای قابلیت نوآوری و عملکرد سازمانی (۱۳,۰۸) می باشد که بزرگتر از مقدار (۱,۹۶) می باشد بنابراین ارتباط میان این دو متغیر در سطح اطمینان ۹۵٪ مورد تائید قرار می گیرد. ضریب مسیر مابین این دو متغیر برابر مقدار (۰,۰۴۴) برآورد شده است و این مقدار نشان می دهد که به ازای یک واحد تغییر در متغیر قابلیت نوآوری، متغیر عملکرد سازمانی (۰,۰۴۴) واحد وهم راستا با متغیر قابلیت نوآوری، تغییر خواهد کرد. بنابراین، قابلیت نوآوری بر عملکرد تأثیر معنی داری دارد. همچنین می توان گفت نتایج پژوهش حاضر با پژوهش های حسین زاده شهری و شاهینی (۱۳۹۷)، پرهیزگار و همکاران (۱۳۹۷)، حامدی و همکاران (۱۳۹۷)، نمازی و همکاران (۱۳۹۵)، ابراهیمی کردلر و همکاران (۱۳۸۹)، راجا پاتیرانا و هو (۲۰۱۸)، و و

^۱ Rajapathirana, R. J. & Hui, Y

^۲ Ren et al

وسیوالو گاتاسان^{۴۲}(۲۰۱۷)، اوون گور^{۴۳}(۲۰۱۶)، بهانا چریا و گراهام^{۴۴}(۲۰۱۹)، راوی چندران^{۴۵}(۲۰۱۷)، بروزیک لیدیجا و همکاران^{۴۶}(۲۰۱۸)، هم راستا می باشد.

❖ آزمون فرضیه ششم

«جهت‌گیری کارآفرینی بر توانایی‌های پویا تأثیر دارد»

با توجه به نتایج به دست آمده از فصل چهارم در رابطه با فرضیه ششم پژوهش می توان ابراز داشت که عدد معنی داری مسیر مابین متغیرهای جهت‌گیری کارآفرینی و توانایی‌های پویا (۱۰، ۱۲) می باشد که بزرگتر از مقدار (۱، ۹۶) می باشد بنابراین ارتباط میان این دو متغیر در سطح اطمینان ۹۵٪ مورد تائید قرار می گیرد. ضریب مسیر مابین این دو متغیر برابر مقدار (۰، ۴۲) برآورد شده است و این مقدار نشان می دهد که به ازای یک واحد تغییر در متغیر جهت‌گیری کارآفرینی، متغیر توانایی‌های پویا (۰، ۴۲) واحد وهم راستا با متغیر جهت‌گیری کارآفرینی، تغییر خواهد کرد. بنابراین، جهت‌گیری کارآفرینی بر توانایی‌های پویا تأثیر معنی داری دارد. همچنین می توان گفت نتایج پژوهش حاضر با پژوهش‌های حسین زاده شهری و شاهینی (۱۳۹۷)، حامدی و همکاران(۱۳۹۷)، اکبری و اسماعیل زاده(۱۳۹۴)، نکوئی زاده و همکاران(۱۳۹۳)، اگونکویو و همکاران(۲۰۱۷)، کاتونن^{۴۷}(۲۰۱۶)، بروزیک لیدیجا و همکاران(۲۰۱۶) هم راستا می باشد.

❖ آزمون فرضیه هفتم

«جهت‌گیری کارآفرینی تأثیر توانایی‌های پویا را بر قابلیت نوآوری تعدیل می کند».

با توجه به نتایج به دست آمده از فصل چهارم در رابطه با فرضیه هفتم پژوهش می توان ابراز داشت که عدد معنی داری مسیر مابین متغیرهای جهت‌گیری کارآفرینی و توانایی‌های پویا و قابلیت نوآوری (۰، ۸۳) می باشد که کوچکتر از مقدار (۱، ۹۶) می باشد بنابراین ارتباط میان این دو متغیر در سطح اطمینان ۹۵٪ مورد تائید قرار نمی گیرد. ضریب مسیر مابین این دو متغیر برابر مقدار (۰، ۱۹) برآورد شده است و این مقدار نشان می دهد که به ازای یک واحد تغییر در متغیر جهت‌گیری کارآفرینی، متغیر توانایی‌های پویا و قابلیت نوآوری (۰، ۱۹) واحد وهم راستا با متغیر جهت‌گیری کارآفرینی، تغییر خواهد کرد. بنابراین، جهت‌گیری کارآفرینی کارآفرینی واحد وهم راستا با متغیر جهت‌گیری کارآفرینی، تغییر خواهد کرد. بنابراین، جهت‌گیری کارآفرینی تأثیر توانایی‌های پویا را بر قابلیت نوآوری تعدیل نمی کند. همچنین می توان گفت نتایج پژوهش حاضر با پژوهش‌های حسین زاده شهری و شاهینی (۱۳۹۷)، پرهیزگار و همکاران(۱۳۹۷)، حامدی

^{۴۲} Sivalogathasan & wu

^{۴۳} Oon goor

^{۴۴} behatacheria

^{۴۵} ravichandran

^{۴۶} Breznik

^{۴۷} catonen

و همکاران(۱۳۹۷)، اکبری و اسماعیل زاده(۱۳۹۴)، اصغری و حیدری(۱۳۹۸)، نکوئی زاده و همکاران(۱۳۹۳)، راجا پاتیرانا^{۴۸} و هو^{۴۸} (۲۰۱۸)، اگونکویو^{۴۹} و همکاران(۲۰۱۷)، وو^{۵۰} و سیوالو^{۵۱} گاتاسان(۲۰۱۷)، راویچندران^{۵۲} (۲۰۱۷)، بروزیک لیدیجا و همکاران^{۵۳} (۲۰۱۶) هم راستا می باشد.

❖ آزمون فرضیه هشتم

«جهت‌گیری کارآفرینی تأثیر توانایی‌های پویا را بر خلاقیت تعديل می‌کند».

با توجه به نتایج به دست آمده از فصل چهارم در رابطه با فرضیه هشتم پژوهش می توان ابراز داشت که عدد معنی‌داری مسیر مایبن متغیرهای جهت‌گیری کارآفرینی و توانایی‌های پویا و خلاقیت (۴,۸۵) می‌باشد که بزرگتر از مقدار (۱,۹۶) می‌باشد بنابراین ارتباط میان این دو متغیر در سطح اطمینان ۹۵٪ مورد تائید قرار نمی‌گیرد. ضریب مسیر مایبن این دو متغیر برابر مقدار (۰,۶۰) برآورده شده است و این مقدار نشان می‌دهد که به ازای یک واحد تغییر در متغیر جهت‌گیری کارآفرینی، متغیر توانایی‌های پویا و خلاقیت (۰,۶۰) واحد وهم راستا با متغیر جهت‌گیری کارآفرینی، تغییر خواهد کرد. بنابراین، جهت‌گیری کارآفرینی تأثیر توانایی‌های پویا را بر خلاقیت تعديل می‌کند. همچنین می‌توان گفت نتایج پژوهش حاضر با پژوهش‌های حسین زاده شهری و شاهینی (۱۳۹۷)، حامدی و همکاران(۱۳۹۷)، اکبری و اسماعیل زاده(۱۳۹۴)، اگونکویو^{۵۰} و همکاران(۲۰۱۷)، بروزیک لیدیجا و همکاران(۲۰۱۶) هم راستا می‌باشد.

❖ آزمون فرضیه نهم

«جهت‌گیری کارآفرینی تأثیر خلاقیت را بر قابلیت نوآوری تعديل می‌کند».

با توجه به نتایج به دست آمده از فصل چهارم در رابطه با فرضیه نهم پژوهش می توان ابراز داشت که عدد معنی‌داری مسیر مایبن متغیرهای جهت‌گیری کارآفرینی و خلاقیت و قابلیت نوآوری (۴,۲۹) می‌باشد که بزرگتر از مقدار (۱,۹۶) می‌باشد بنابراین ارتباط میان این دو متغیر در سطح اطمینان ۹۵٪ مورد تائید قرار نمی‌گیرد. ضریب مسیر مایبن این دو متغیر برابر مقدار (۰,۶۶) برآورده شده است و این مقدار نشان می‌دهد که به ازای یک واحد تغییر در متغیر جهت‌گیری کارآفرینی، متغیر خلاقیت و قابلیت نوآوری (۰,۶۶) واحد وهم راستا با متغیر جهت‌گیری کارآفرینی، تغییر خواهد کرد. بنابراین، جهت‌گیری کارآفرینی تأثیر خلاقیت را بر قابلیت نوآوری تعديل می‌کند. همچنین می‌توان گفت نتایج پژوهش حاضر با پژوهش‌های حسین زاده شهری و شاهینی (۱۳۹۷)، پرهیزگار و همکاران(۱۳۹۷)، حامدی و همکاران(۱۳۹۸)، اصغری و حیدری(۱۳۹۸)، راجا

^{۴۸} Rajapathirana, R. J. & Hui, Y

^{۴۹} Sivalogathasan & Wu

^{۵۰} ravichandran

^{۵۱} Breznik

پاتیرانا و هو^{۵۳} (۲۰۱۸)، وو وسیوالو گاتاسان^{۵۴}(۲۰۱۷)، راویچندران^{۵۵}(۲۰۱۷)، برزنیک لیدیجا و همکاران^{۵۵}(۲۰۱۶)، هم راستا می باشد.

❖ آزمون فرضیه دهم

«جهت‌گیری کارآفرینی تأثیر قابلیت نوآوری را بر عملکرد تعديل می‌کند».

با توجه به نتایج به دست آمده از فصل چهارم در رابطه با فرضیه دهم پژوهش می توان ابراز داشت که عدد معنی داری مسیر مابین متغیرهای جهت گیری کارآفرینی و قابلیت نوآوری و عملکرد سازمانی (۱,۱۳) می باشد که بزرگتر از مقدار (۱,۹۶) می باشد بنابراین ارتباط میان این دو متغیر در سطح اطمینان ۹۵٪ مورد تائید قرار نمی گیرد. ضریب مسیر مابین این دو متغیر برابر مقدار (۰,۲۵) برآورد شده است و این مقدار نشان می دهد که به ازای یک واحد تغییر در متغیر جهت گیری کارآفرینی، متغیر قابلیت نوآوری و عملکرد سازمانی (۰,۲۵) واحد وهم راستا با متغیر جهت گیری کارآفرینی، تغییر خواهد کرد. بنابراین، جهت گیری کارآفرینی تأثیر قابلیت نوآوری را بر عملکرد تعديل نمی کند. همچنین می توان گفت نتایج پژوهش حاضر با پژوهش های حسین زاده شهری و شاهینی (۱۳۹۷)، پرهیزگار و همکاران (۱۳۹۷)، حامدی و همکاران (۱۳۹۷)، نمازی و همکاران (۱۳۹۵)، ابراهیمی و کردلر (۱۳۸۹)، اصغری و حیدری (۱۳۹۸)، نکوئی زاده و همکاران (۱۳۹۳)، راجا پاتیرانا و هو (۲۰۱۸)، وو وسیوالو گاتاسان (۲۰۱۷)، اون گور^{۵۶}(۲۰۱۶) بهاتاچریا و گراهام^{۵۷}(۲۰۱۹)، راویچندران (۲۰۱۷)، برزنیک لیدیجا و همکاران (۲۰۱۶)، هم راستا می باشد.

❖ آزمون فرضیه یازدهم

«جهت‌گیری کارآفرینی تأثیر قابلیت نوآوری را بر مزیت رقابتی تعديل می‌کند»

با توجه به نتایج به دست آمده از فصل چهارم در رابطه با فرضیه یازدهم پژوهش می توان ابراز داشت که عدد معنی داری مسیر مابین متغیرهای جهت گیری کارآفرینی و قابلیت نوآوری و مزیت رقابتی (۲,۷۹) می باشد که بزرگتر از مقدار (۱,۹۶) می باشد بنابراین ارتباط میان این دو متغیر در سطح اطمینان ۹۵٪ مورد تائید قرار نمی گیرد. ضریب مسیر مابین این دو متغیر برابر مقدار (۰,۲۸) برآورد شده است و این مقدار نشان می دهد که به ازای یک واحد تغییر در متغیر جهت گیری کارآفرینی، متغیر قابلیت نوآوری و مزیت رقابتی (۰,۲۸) واحد وهم راستا با متغیر جهت گیری کارآفرینی، تغییر خواهد کرد. بنابراین، جهت گیری کارآفرینی تأثیر قابلیت

^{۵۲} Rajapathirana, R. J. & Hui, Y

^{۵۳} Sivalogathasan & wu

^{۵۴} ravichandran

^{۵۵} Breznik

^{۵۶} Oon goor

^{۵۷} behatacheria

نوآوری را بر مزیت رقابتی تعديل می کند همچنین می توان گفت نتایج پژوهش حاضر با پژوهش های حسین زاده شهری و شاهینی (۱۳۹۷)، پرهیزگار و همکاران (۱۳۹۷)، راسخی (۱۳۹۷)، حامدی و همکاران (۱۳۹۷)، اکبری و اسماعیل زاده (۱۳۹۴)، اصغری و حیدری (۱۳۹۸)، راجا پاتیرانا و هو و همکاران (۲۰۱۸)، اگونکویو و همکاران (۲۰۱۷)، وو و سیوالو گاتاسان (۲۰۱۷)، رن و همکاران^{۵۸} (۲۰۱۰)، راویچندران (۲۰۱۷)، بروزینیک لیدیجا و همکاران (۲۰۱۶) هم راستا می باشد.

۱۲. پیشنهادات

۱- پیشنهاد می شود با توجه به اینکه بیشترین تاثیر را در مدل متغیر قابلیت نوآوری داشته است، مسئولین بانک ملی استان تهران همواره پیشرفت تکنولوژی در صنعت بانکداری را مورد بررسی قرار داده و از تکنولوژی های به روز جهت تسهیل نوآوری در عملکرد بانک بهره بگیرند. بدین منظور می توانند از تیمهای تخصصی تحقیقات بازار استفاده نمایند.

۲- خلاقیت و نوآوری برای ماندگاری هر سازمانی لازم است و در طی زمان، سازمان های غیر خلاق از صحنه محظوظ می شوند و برای ماندگاری سازمانها واینکه بتوانند در عصر تغییرات به رقابت پردازنند، چهار عامل: فرهنگ سازمانی، ساختار سازمانی، وضعیت مالی سازمان و باور به وجود پاداش در سازمان باید مورد توجه قرار گیرد. ضروری است که با توجه به فرهنگ سازمان بتوان، در اعضای آن احساس هویت به وجود آورد و در آنان نسبت به باورها و ارزش‌های یاور نکردنی تعهد ایجاد کرد.

۳- الگوی پرورش خلاقیت را مدیران و کسانی که به گونه ای در حیطه مسائل بانکی به فعالیت می پردازنند و به خلاقیت بهای زیادی می دهند در کار خود به کار گیرند.

۴- قابلیت های پویا این امکان را برای سازمان فراهم می کند تا بر تغییرات مداوم محیطی تاثیر گذار باشد و عملکرد خود را بهبود دهد و بر اثر پویایی ها و نیاز بازار، منجر به تقویت قابلیت بازاریابی شود قابلیت های پویا به بانک این امکان را می دهد که آمیزه منابع خود را به طور مجدد ترکیب و تجدید نماید تا قابلیت هایی را که برای رقابت در چشم انداز رقابتی همیشه در حال تغییر مورد نیاز است ایجاد کند.

۵- از آنجا که قابلیت های پویا توانایی سازمان برای یکپارچه کردن، ساختن و بازسازی شایستگی های درونی و بیرونی جهت پاسخگویی سریع به تغییرات محیطی است بنابراین وجود آن در سازمان می تواند فرصت های موجود ناشی از تغییرات محیطی را به خوبی شناسایی کند و پاسخ مناسب و به موقع به آن داده شود.

منابع و مأخذ

- ۱- بیرامی ایگر، جلال الدین، سیحان اللہی، محمد علی، حاتمی، سعید (۱۳۹۵)، مدیریت دانش مشتری در ایجاد مزیت رقابتی از دیدگاه هاداران تراکتورسازی، مدیریت ورزشی، دوره ۸، شماره ۴، صص ۴۸-۴۹۳
- ۲- پرهیزگار، محمد مهدی، عزیزی، ایمان، نوروزی اجبلو، (۱۳۹۷)، بررسی نقش میانجی نوآوری سازمانی و قابلیت نوآوری در تاثیر شیوه های مدیریت دانش بر عملکرد شرکت، مجله مدیریت توسعه و تحول، شماره ۳۴، صص ۶۳-۵۳
- ۳- پناهی، بلال، (۱۳۹۷)، تاثیر به کار گیری فناوری اطلاعات بر کسب مزیت رقابتی با نقش میانجی مدیریت دانش، مجله علوم و فنون مدیریت اطلاعات، شماره ۱۲، صص ۱۵۸-۱۳۳
- ۴- تقی زاده، محمد، سید تقی، میر علی، احسانی، راضیه، (۱۳۹۲)، تاثیر قابلیت های پویا بر توانمندی نوآوری محصول در بنگاه های بخش دارویی ایران، نشریه علمی - پژوهشی مدیریت نوآوری، سال دوم، شماره ۳، صص ۵۱-۲۲
- ۵- حقیقی کفаш، مهدی، حاجی پور، بهمن، مظلومی، نادر، مونمی مصطفی (۱۳۹۴)، مدل سازی قابلیت نوآوری سازمانی، فصلنامه مدیریت سازمانهای دولتی، سال ۲، شماره ۱۲، صص ۴۰-۲۷
- ۶- حسینی، سید حمید، مهری، علی، (۱۳۸۳)، طراحی مدل مزیت رقابتی برای صنعت خودرو ایران، فصلنامه مدرس علوم انسانی، دوره ۹، شماره ۲، صص ۱۲۵-۹۰
- ۷- حسین زاده شهری، معصومه، شاهینی، صاحبde، (۱۳۹۷)، تاثیر قابلیت پویا و قابلیت نوآوری بر مزیت رقابتی، نشریه علمی - پژوهشی کاوشهای مدیریت بازرگانی، سال دهم، شماره نوزدهم، صص ۱۳۲-۱۲۱
- ۸- خوش طینت، بهنazar، فلاحتی، امیر، (۱۳۸۶)، نقش اقتصادی حسابرسی در بازارهای آزاد و بازارهای تحت نظارت، جاپ سوم، سازمان حسابرسی.
- ۹- رحمنی، سمیه، غلامی جمکرانی، رضا، (۱۳۹۵)، تمرکز بر مشتری و عملکرد شرکت، فصلنامه علمی پژوهشی حسابداری مدیریت، سال ۹، شماره ۳، صص ۹۱-۸۱
- ۱۰- راسخی، سعید، (۱۳۹۷)، عوامل تعیین کننده مزیت رقابتی صنایع کارخانه ای ایران، فصلنامه علمی پژوهشی اقتصاد و تجارت نوین، پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی، سال سیزدهم، شماره اول، صص ۶۶-۴۵
- ۱۱- پیمانی زاد، حسن، قاسمعلی پور، حسن، (۱۳۹۶)، رابطه بین فرهنگ سازمانی و کارآفرینی سازمانی در اداره کل تربیت بدنی خراسان رضوی، مجله مدیریت و رفتار سازمانی در ورزش، شماره ۱، صص ۳۶-۲۹
- ۱۲- مقیمی، محمدرضا، (۱۳۹۲)، اثر درآمدهای نفتی بر صادرات غیر نفتی از کنال نرخ ارز، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشکده اقتصاد، دانشگاه علامه طباطبایی
- ۱۳- موسوی، محمد، (۱۳۸۹)، عوامل موثر ب کیفیت حسابرسی مستقل از دیدگاه حسابرسان مستقل و استفاده کنندگان از خدمات حسابرسی، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه الزهرا.
- ۱۴- Barney, J., Wright, M., & Ketchen Jr, D. J. (۲۰۰۱). The resource-based view of the firm: Ten years after ۱۹۹۱. *Journal of management*, ۲۱(۶), ۶۴۵-۶۴۱.
- ۱۵- Bhattacharya, (۲۰۱۹). Volumetric additive manufacturing via tomographic reconstruction. *Science*, ۳۶۳(۶۴۳۱), ۱۰۷۵-۱۰۷۹.

- ۱۶-Cepeda, G., & Vera, D. (۲۰۰۷). Dynamic capabilities and operational capabilities: A knowledge management perspective. *Journal of business research*, ۵۰(۵), ۴۲۶-۴۳۷.
- ۱۷-Eisenhardt, K. M., & Martin, J. A. (۲۰۰۰). Dynamic capabilities: what are they?. *Strategic management journal*, 21(10-11), 1105-1121.
- ۱۸--ferreira,j ,Coelho,a,moutinho I(۲۰۱۸), dynamic capabilities creativity and innovation capability and their impact on competitive advantage and firm performance the moderating role of entrepreneurial orientation, *Journal of management* 51(1), 183-191
- ۱۹-Hu, Y. P., Chang, I. C., & Hsu, W. Y. (۲۰۱۷). Mediating effects of business process for international trade industry on the relationship between information capital and company performance. *International Journal of Information Management*, 37(5), 473-483.
- ۲۰-hit, M. F.,. (۲۰۰۰). From eye movements to actions: how batsmen hit the ball. *Nature neuroscience*, 3(12), 1340-1340.
- ۲۱-Hoffman, D. L., (۲۰۰۰). Measuring the customer experience in online environments: A structural modeling approach. *Marketing science*, 19(1), 22-42.
- ۲۲-Helfat, C. E. (۲۰۰۷). Stylized facts, empirical research and theory development in management.
- ۲۳-Liu, D., Jiang, K., Shalley, C. E., Keem, S., & Zhou, J. (۲۰۱۶). Motivational mechanisms of employee creativity: A meta-analytic examination and theoretical extension of the creativity literature. *Organizational behavior and human decision processes*, 137, 226-263.
- ۲۴-murant, E. (۲۰۱۷). Conversation analysis, discourse analysis and psychotherapy research: Overview and methodological potential. In *Therapy as Discourse* (pp. 163-186). Palgrave Macmillan, Cham.
- ۲۵-Pagano, A., Petrucci, F., & Bocconcelli, R. (۲۰۱۸). A business network perspective on unconventional entrepreneurship: A case from the cultural sector. *Journal of Business Research*, 92, 400-464.
- ۲۶-Rui, H., Zhang, M., & Shipman, A. (۲۰۱۷). Chinese expatriate management in emerging markets: A competitive advantage perspective. *Journal of International Management*, 23(2), 124-138
- ۲۷-Ravichandran, K. D. (۲۰۱۷). Clinical implications of mitochondrial DNA quantification on pregnancy outcomes: a blinded prospective non-selection study. *Human Reproduction*, 32(11), 2340-2347.
- ۲۸-Rajapathirana, R. J. & Hui, Y. (۲۰۱۷). Relationship Between Innovation Capability, Innovation Type, And Firm Performance. *Journal Of Innovation & Knowledge*.
- ۲۹-Ren, L., Xie, G. and Krabbendam, K., ۲۰۰۳. Sustainable competitive advantage and marketing innovation within firms: A pragmatic approach for Chinese firms. *Management Research Review*. 33(1), pp.79-89
- ۳۰-Salunke, S., Weerawardena, J., & McColl-Kennedy, J. R. (۲۰۱۱). Towards a model of dynamic apabilities in innovation-based competitive strategy: Insights from project-oriented service firms. *Industrial Marketing Management*, 40(8), 1201-1212.
- ۳۱-Sivalogathasan, V., & Wu, X. (۲۰۱۷). Innovation capability for better performance: Intellectual capital and organization performance of the apparel industry in Sri Lanka
- ۳۲-Teece, D.J., ۲۰۰۷, Explicating Dynamic Capabilities the Nature and Microfoundations of (sustainable) Enterprise Performance, *Strategic Management Journal*, 28, 1319-1330.
- ۳۳--Zollo, M., & Winter, S. G. (۲۰۰۲). Deliberate learning and the evolution of dynamic capabilities. *Organization science*, 13(3), 339-351.
- ۳۴-Zahra, S. A., & George, G. (۲۰۰۷). Absorptive capacity: A review, reconceptualization, and extension. *Academy of management review*, 32(2), 180-203.